

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการอนุรักษ์ช้างป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าในตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560) (ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง, 2559) (น. 87-96)

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1.1 การวิจัยเอกสาร เป็นการวิจัยข้อมูลเอกสาร คือ

1) กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ช้างป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน คือ

- (1) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
- (2) อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์

2) กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าโดยชุมชน คือ

- (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- (2) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- (3) พระราชบัญญัติสำหรับรักษาช้างป่า พระพุทธศักราช 2464
- (4) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535
- (5) พระราชบัญญัติสภาพองค์กรชุมชนตำบล พ.ศ. 2551
- (6) พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545
- (7) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนสัตว์ พ.ศ. 2497

(8) กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2540 ออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

3) ข้อมูลที่เป็นวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีในการอนุรักษ์ช้างป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน โดยศึกษาข้อมูลจากตำราเกี่ยวกับการอนุรักษ์ช้างป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน แนวคิดและทฤษฎีที่จะนำมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดกับการอนุรักษ์ช้างป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่ หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทฤษฎีสติธิและเสรีภาพ และภารกิจของรัฐ

ศึกษาข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิจัยได้แก่ เรื่อง ผู้ทรงสิทธิชุมชนการอนุรักษ์ช้างป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะ นอกจากนี้จะได้ศึกษาข้อมูลจากรายงานวิจัย บทความและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังกล่าว

3.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นวิธีการที่ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560) กล่าวว่า มีเป้าหมายจะให้ข้อมูลเชิงลึกจากประชากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องที่วิจัยซึ่งวิธีวิทยาการวิจัยกำหนดไว้เป็นการสัมภาษณ์โดยตรงกับประชากรที่กำหนดไว้

ประชากรที่สัมภาษณ์ประกอบด้วยประชากรซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์ช้างป่าในพื้นที่ตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ผู้อยู่อาศัยในชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี รวม 6 หมู่บ้าน ดังนี้

1. หมู่ที่ 2 บ้านพวา
2. หมู่ที่ 3 บ้านเนินจำปา
3. หมู่ที่ 5 บ้านเขาซ้อง
4. หมู่ที่ 6 บ้านบ่อโบกปูน
5. หมู่ที่ 10 บ้านคลองครก
6. หมู่ที่ 11 บ้านบ่อชะอม

โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่สำคัญคือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับช้างป่าในพื้นที่แยกเป็นประเด็นคำถาม ดังนี้

1. สภาพพื้นที่โดยทั่วไปและรายละเอียดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชุมชน
2. สภาพปัญหาช้างป่าในพื้นที่
3. การจัดการหรือแก้ไขปัญหาช้างป่าในพื้นที่
4. บทบาทของชุมชนในการจัดการหรือแก้ไขปัญหาช้างป่าในพื้นที่
5. ข้อเสนอแนะอย่างอื่นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในพื้นที่

3.2 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการสัมภาษณ์ประชากรซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์ช้างป่าในพื้นที่ตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ผู้อยู่อาศัยในชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้าน มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. หมู่ที่ 2 บ้านพวาสภาพโดยทั่วไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่จำพวก สับปะรดกล้วย และไม้ยืนต้นจำพวกยางพารา ปัจจุบันในหมู่บ้านประสบปัญหาช้างป่าลงมาสร้างความเสียหายหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชนซึ่งมักอพยพลงมาจากอุทยานแห่งชาติเขาอ่างฤๅไน เปรียบเทียบกับ 10-20 ปีที่แล้ว ไม่เคยประสบปัญหาช้างป่าลงมาสร้างความเดือดร้อนมาก่อน สาเหตุที่ทำให้ช้างป่าขยายพื้นที่มีหลายประการได้แก่ การบุกรุกพื้นที่ของมนุษย์ทำให้อาหารของช้างป่าในป่าลดลงจึงต้องลงมากินพืชผลของเกษตรกร ปริมาณของประชากรช้างที่เพิ่มขึ้นทำให้การขาดอาหารรุนแรงทำให้ช้างป่ามีการอพยพออกหากินในระยะทางที่ไกลมากขึ้น เวลาที่ประชาชนในชุมชนพบช้างป่าในพื้นที่ส่วนมากมักเป็นเวลากลางคืนและจะกลับไปในตอนเช้า ในระยะเวลา 1 ปี ช้างป่าบางโขลงอาจเข้ามาเพียงหนึ่งครั้ง เพราะมีการเวียนพื้นที่หากินไปเรื่อยๆ ในพื้นที่หมู่บ้านอื่น เมื่อครบ 1 ปี ก็จะกลับมาที่เดิม แต่มีบางโขลงที่หากินอยู่ในพื้นที่ชุมชนตลอดเวลา แนวทางในการป้องกันหรือรับมือกับช้างป่าโดยการจุดประทัดหรือก่อกองไฟ แต่ในปัจจุบันช้างป่ามีการเรียนรู้และไม่กลัววิธีดังกล่าว ประชาชนในพื้นที่จึงต้องรับมือโดยการไม่ปลูกพืชที่ช้างป่าชอบกิน เช่น กล้วย และหันไปปลูกยางพาราแทน และไม่ออกนอกบ้านเวลากลางคืน หน่วยงานที่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาที่สำคัญคือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเทศบาลตำบลพวา การช่วยเหลือและเยียวยากระทำโดยหน่วยงานจะประเมินมูลค่าความเสียหาย ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากการทำลายของช้างป่า ในส่วนที่เป็นต้นไม้หน่วยงานจะจ่ายเป็นพันธุ์พืชชนิดนั้นเพื่อให้นำไปเพาะปลูกใหม่และมีการร่วมมือกับ

ผู้ใหญ่บ้านและประชาชนในชุมชนจัดตั้งกองทุนข้างป่าเพื่อจ่ายเงินในกรณีที่ถูกข้างป่าทำร้ายถึงเสียชีวิต เพื่อใช้จ่ายในการจัดงานศพ โดยมีการจัดเก็บเงินครอบครัวละ 100บาทต่อเดือน

อย่างไรก็ตาม การเข้ามาช่วยเหลือของภาครัฐหรือหน่วยงานเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุซึ่งสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาคือการที่ไม่จัดให้ข้างอยู่ในที่เหมาะสม ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการช่วยเหลือชาวบ้านในการจัดหาต้นกล้าพันธุ์ให้ปลูกใหม่นั้นต้องใช้เวลาานกว่าจะโต ส่วนบทบาทของชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่มีการรณรงค์ ให้อยู่ร่วมกับข้างป่าให้ได้ด้วยความเป็นมิตรโดยการไม่จุดประทัดหรือใช้ระเบิด อาวุธปืนอันจะทำข้างได้รับอันตรายหรือทำให้โกรธหรือตกใจ หากพบข้างให้หลีกเลี่ยงการปะทะและมีการฝึกอบรมการเอาชีวิตรอดหากพบเจอข้างทางชุมชนมีความต้องการจากภาครัฐหรือหน่วยงานในการทำแนวป้องกันหรือจัดพื้นที่อยู่อาศัยหรือหากินให้แก่ข้างป่า เพื่อไม่ให้ข้างเข้ามาในหมู่บ้านและสร้างความเดือดร้อน

2. หมู่ที่ 3 บ้านเนินจำปา สภาพโดยทั่วไปพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและมีข้างป่าหากินอยู่ใกล้กับพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่สวนผลไม้และสวนยางพารา ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ชุมชน กับข้างป่าค่อนข้างดีในระดับหนึ่งเฉพาะตอนที่ข้างป่าไม่ได้เข้ามาในพื้นที่ของหมู่บ้าน ส่วนความสัมพันธ์ในทางที่ไม่ดีนั้นค่อนข้างสูงในตอนที่ย่างป่าลงมาหากินในพื้นที่ที่ของประชาชนในหมู่บ้านที่ทำการเกษตรจนเกิดความเสียหายหลายครั้ง ข้างป่าส่วนใหญ่มาจากเคลื่อนย้ายไปมาในระหว่างพื้นที่ หมู่ที่ 1 บ้านเขากล้วย หมู่ที่ 6 บ้านบ่อโบกปูนหมู่ที่ 8 บ้านวังอีแอ่น หมู่ที่ 9 บ้านบ่อมะเตื่อ หมู่ที่ 10 บ้านคลองครก อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง และอุทยานแห่งชาติเขาอ่างฤๅไน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรีข้างป่าที่มักเข้ามาในพื้นที่แบ่งออกเป็นข้างป่าประจำถิ่นจะมาหากินเกือบทุกคืนเข้ามาประมาณคราวละสองถึงสามเชือก และมีข้างโหลงประมาณเจ็ดสิบถึงแปดสิบเชือกเข้ามาในชุมชนไม่เกิน 3-4 ครั้งต่อปี บริเวณพื้นที่ที่มีอาหารน้อยก็จะลงมากินประมาณเดือนละครั้งหรือสัปดาห์ต่อครั้ง อาจกล่าวได้ว่าข้างป่าลงมาทุกปีโดยเฉพาะในช่วงผลไม้ ในช่วงฤดูแล้งและช่วงฤดูฝนจะลงมาเพื่อหาน้ำกิน พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อข้างเข้ามาในชุมชนคือ กินพืชผลไม้ของประชาชนที่ปลูกไว้จำพวกกล้วย สับปะรด มัน ขนุน ลองกอง บางเชือกเริ่มกินทุเรียนมีการโค่นต้นผลไม้ ต้นยางจนเสียหายล้มตายไปหลายต้น พฤติกรรมอย่างหนักที่สุดของข้างป่าคือ การเข้าทำร้ายร่างกายชาวบ้านจนพิการบางรายถึงขั้นเสียชีวิต

เมื่อพบข้างป่าเข้ามาในหมู่บ้านมาตรการในการรับมือคือ การหลบหลีกหรือหนี จุดพลจุดประทัดลูกปิงปอง จุดประทัด จุดประทัดลูกบอล ตีกระป๋อง เคาะสิ่งของ เพื่อให้เกิดเสียงดังให้ข้างป่าตกใจจนกลับเข้าป่า การด้อนให้ข้างกลับไปในเขาและการจุดไฟสุ่มให้มีลักษณะเป็นกองใหญ่เมื่อข้างป่าเห็นไฟจึงจะกลับเข้าไปในป่าไม่เคยมีเหตุการณ์ล่าข้างป่า การครอบครองหรือค้าข้างป่าเกิดขึ้นในหมู่บ้านนี้เพราะเกรงกลัวบทลงโทษตามกฎหมายที่เคร่งครัดและไม่มีใครคิดนำข้างป่ามาเป็นเจ้าของ เพราะถือว่าเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทอาจได้รับโทษที่รุนแรง หลังเกิดความเสียหายจากข้างป่าเทศบาลตำบลพวาจะรับผิดชอบและจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย แต่ผู้ให้ข้อมูลยืนยันตรงกันว่าเป็นการชดเชยที่ไม่คุ้มค่างับความเสียหายที่ได้รับ เช่นผลไม้และต้นยางที่ถูกตามสวนหรือไร่หากข้างป่าโค่นล้มเพียงสองสามต้นจะได้ค่าเสียหายเพียงต้นละสิบบาท เทศบาลจะจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายเพิ่มขึ้นจะต้องเกิดความเสียหายต่อพื้นที่การเกษตรตั้งแต่หนึ่งแปลงถึงสองแปลงขึ้นไปหรือเสียหายทั้งหมดโดยสิ้นเชิง แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าต้องสร้างแหล่งที่อยู่อาศัย

แหล่งอาหาร และแหล่งน้ำให้ช้างได้อยู่ในเขตบริเวณที่เป็นป่าและภูเขาซึ่งอยู่ห่างจากพื้นที่ชุมชน แต่พบอุปสรรคเพราะกลุ่มนักอนุรักษ์และภาครัฐไม่เห็นด้วยเนื่องจากเป็นการใช้ประโยชน์ผิดประเภท และต้องการอนุรักษ์พื้นที่ป่าเอาไว้ จึงทำให้ผลกระทบเกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนจนเกิดความเสียหายมากมาย อีกทั้งประชาชนในชุมชนนั้นไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างแหล่งอาหารให้แก่ช้างป่ากินได้เนื่องจากมีพื้นที่ของประชาชนแต่ละคนมีน้อย จึงอยากให้รัฐคำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนก่อน การที่จะให้คนอยู่ร่วมกับช้างนั้นจึงเป็นไปได้ยากช้างป่าควรจะอยู่ในที่ของช้างป่าคือพื้นที่ป่า

3. หมู่ที่ 5 บ้านเขาส่อง ชุมชนประสบปัญหาช้างป่าเข้ามาในพื้นที่ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกว่าอันตราย นากลับ ดำรงชีวิตลำบาก ในช่วงแรกแต่พอมานไปหลายปีก็เริ่มรู้สึกผูกพันกับช้าง ไม่มีความรู้สึกอยากทำร้ายแต่ก็ไม่อยากให้ช้างป่าเข้ามาหากินหรือเข้ามาในหมู่บ้าน เพราะเข้าใจว่าต้องอาศัยพึ่งพากัน ชุมชนพยายามปรับตัวให้เข้าใจช้างป่า มีความระมัดระวังเวลาออกไปหากิน แต่ก็ยังคงระแวงว่าเจอช้างป่า หรือขณะออกไปกรีดยางจะต้องระวังตัวเองเพราะกลัวว่าจะเจอช้างป่าเข้ามาทำอันตราย เวลาตัดยางอยู่ก็ต้องคอยส่องไฟไปรอบรอบตัว ถ้าไปกันหลายคนก็ต้องช่วยกันระวัง ซึ่งอุปกรณ์มีเพียงหัวไฟกับถังแกลลอนเอาไว้ใช้ส่งเสียงไล่ช้างป่า

ชุมชนมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาช้างป่าคือ การจัดสถานที่ให้ช้างอยู่เป็นส่วนสัดส่วนสามารถป้องกันไม่ให้เข้ามาทำอันตรายแก่คนในหมู่บ้าน และยังต้องการกำลังใจตลอดจนความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นในการผลักดันหรือไล่ช้างป่า อุปกรณ์ทางการแพทย์ ค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายเวลาช้างป่าเข้ามาทำความเดือดร้อนที่เหมาะสม เช่น ต้นลองกอง 1 ต้นสามารถให้ผลได้ต่อเนื่องและขายผลลองกองได้ในราคาเป็นหมื่นบาท เมื่อช้างป่าเข้ามาทำความเสียหายกลับคิดใช้แค่เพียงเงินให้ไปซื้อต้นลองกองมาปลูกใหม่จึงไม่คุ้มและไม่สมดุลกับสิ่งที่สูญเสียไป

4. หมู่ที่ 6 บ้านบ่อโบกปูน การที่ช้างป่าบุกรุกพื้นที่ทำกินของชาวบ้านนั้นส่งผลกระทบต่อประชาชนในหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก เมื่อช้างป่าทำลายพืชผลทางการเกษตรของทำให้ผลผลิตเสียหาย จำเป็นต้องกั๊ยมเงินมาเพื่อปลูกพืชผลทางการเกษตรใหม่ สาเหตุที่ช้างป่าบุกเข้ามาในหมู่บ้านคือ อาหารของช้างป่ามีลดลง และจำนวนประชากรของช้างที่เพิ่มมากขึ้น ช้างป่าจึงต้องออกจากพื้นที่ป่ามากินในหมู่บ้านเพราะในหมู่บ้านมีพืชผลเกษตรที่ปลูกอยู่ เมื่อช้างป่าเข้ามาในหมู่บ้าน ประชาชนต้องป้องกันช้างป่าด้วยตนเองทั้งโดยการไล่หรือการส่งเสียงดัง และมีจิตอาสาในการผลักดันช้างป่าให้ออกจากหมู่บ้านโดยการใช้หัวไฟฉายส่องและการทำให้เกิดเสียงดังเพื่อขับไล่ช้างเจ้าหน้าที่จากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจะเข้ามาช่วยเหลือเป็นบางครั้งมีการจัดหน่วยลาดตระเวนรอบพื้นที่ติดตามดูช้างป่าว่าอยู่ตรงไหนและแจ้งข่าวหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนทราบและหลีกเลี่ยง อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือเฉพาะเวลาที่ช้างป่าอยู่ในพื้นที่จนช้างป่าลงอ่างเก็บน้ำ หลังจากนั้นเวลาที่มีช้างป่าหลงฝูงเข้ามาจะเป็นหน้าที่ของประชาชนในชุมชนจะต้องดูแลป้องกันด้วยตัวเอง ในด้านเงินช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายจากช้างป่า โดยหากเป็นต้นไม้จำพวกยางพารา กล้วย หรือพืชผลทางการเกษตรสามารถแจ้งเทศบาลตำบลพวา โดยจะส่งเจ้าหน้าที่มาถ่ายรูปเป็นหลักฐานและพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ว่าช่างป่าควรอยู่ในป่าเพียงแต่ต้องทำให้บ้านนั้นมีอาหารเพียงพอ ดังนั้นทางปฏิบัติคือ การสร้างแหล่งอาหารของช่างป่าไว้ในป่าและทำให้ช่างป่าปลอดภัยเวลาออกมาจากป่า ซึ่งมีข้อจำกัดเพราะการเข้าไปสร้างแหล่งอาหารในพื้นที่ป่าหรือเข้าไปปลูกพืชผักในพื้นที่ป่านั้นประชาชนในชุมชนกลัวว่าจะเป็นการผิดกฎหมายและต้องใช้งบประมาณที่สูงมากในการจัดทำ นอกจากนี้ ในการสื่อสารข้อเท็จจริงจากพื้นที่โดยสื่อมวลชนนั้นอาจมีความคลาดเคลื่อนทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความน้อยใจเพราะไม่มีโอกาสที่จะได้แก้ไขข้อเท็จจริง และต้องการให้สื่อได้เข้ามาร่วมหรือสังเกตการณ์ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืนจึงจะทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่รอบด้านมากขึ้น ก่อนนำเสนอเป็นข่าว

5. หมู่ที่ 10 บ้านคลองครกประชาชนประสบปัญหาช่างป่าในพื้นที่ซึ่งมักลงมากินกล้วยมะพร้าว สับประดอ ทำให้เจ้าของสวนได้รับความเสียหาย และเห็นว่าชุมชนกับช่างป่าจะอยู่ด้วยกันยากเพราะเวลาช่างป่าออกมาหากินก็จะเป็นการทำลายที่อยู่อาศัยหรือพืชสวนของประชาชนในพื้นที่ด้วย หรือเวลาที่มีประชาชนที่ขับรถไปทำงานช่างป่าก็จะไล่ สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นคือในพื้นที่ป่าไม่มีแหล่งน้ำเพียงพอเมื่อช่างป่าได้ออกมาจากป่าเจอแหล่งน้ำหรือแหล่งอาหารที่หลากหลายในชุมชนจึงทำให้ไม่ยอมกลับเข้าป่าแต่ในชุมชนไม่มีการทำร้ายช่างป่าเพราะทราบว่าเป็นสัตว์สงวนและเป็นการผิดกฎหมาย ถ้าจะมีก็อาจเป็นพวกคึกคะนองหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เมื่อช่างป่าเข้ามาในหมู่บ้านชาวบ้านก็จะช่วยกันส่องไฟไล่ช่างป่า ถ้าช่างไม่เกรงก็จะถอยไปแต่บางตัวเกรงไฟแล้วยังไม่ไปชาวบ้านก็ต้องเป็นฝ่ายถอยออกมา ในการผลักดันช่างกลับเข้าป่าต้องใช้จำนวนคนมาก ถ้าใช้คนจำนวนน้อยช่างก็อาจจะไม่ไป เมื่อก่อนในชุมชนใช้ระเบิดลูกบอลลูกละ 5 บาทขว้างออกไปเพื่อไล่ช่างหรือใช้กระบอกไม้ไผ่ที่เจาะแล้วเอาแก๊สใส่เมื่อจุดไฟก็จะระเบิดออกมาเสียงดังเพื่อไล่ช่าง

นอกจากนั้น ชุมชนยังต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการทำรั้วกันช่าง ให้ความช่วยเหลือเยียวยาเรื่องที่ช่างมาเหยียบคนตายให้มากกว่านี้ แต่เนื่องจากปัญหาช่างป่าเป็นงานใหญ่จึงไม่ยากให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบดูแลเป็นการเฉพาะเพราะเห็นว่าเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมจึงอยากให้เห็นทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

6. หมู่ที่ 11 บ้านบ่อชะอม สภาพพื้นที่อยู่ติดกับเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าซึ่งมีสัตว์ป่าเยอะมาก แต่ไม่ค่อยประสบปัญหาช่างป่าเท่ากับหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 9 หมู่ที่ 10 หมู่ที่ 12 ส่วนหมู่ที่ 11 หมู่ที่ 1 บ้านเขากล้วย หมู่ที่ 9 บ้านบ่อมะเดื่อ หมู่ที่ 10 บ้านคลองครก และหมู่ที่ 12 บ้านคลองแดง แต่ในชุมชนนี้ก็มีช่างป่าเข้ามาบ้างแต่ไม่ถึงขั้นทำร้ายคนเพียงแค่เข้ามาหากินเท่านั้น แต่เดิมต้องร่วมกันขับไล่ช่างป่าแต่ปัจจุบันไม่มีแล้วเพราะไม่ค่อยเข้ามาทำความเสียหายในหมู่บ้านส่วนมากถ้าช่างป่ามากก็จะมาแค่ 1-2 เชือกแวะเข้ามาหากินหรือทำลายพวกมะพร้าว กล้วย ซึ่งเป็นพืชที่สามารถงอกขึ้นมาใหม่ได้ เมื่อกินเสร็จแล้วก็ไป ชุมชนยังคงช่วยกันเฝ้าระวังซึ่งขณะนี้ในชุมชนรู้สึกว่าจะสามารถปรับตัวอยู่ด้วยกันกับช่างป่าได้ แต่สนับสนุนให้มีการทำรั้วหรือคูกันช่างป่าเพื่อป้องกันไม่ให้ช่างป่าเข้ามาในหมู่บ้านได้ เมื่อได้รับความเสียหายจากช่างป่าเทศบาลตำบลวาปีเป็นหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

3.3 การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจะใช้วิเคราะห์ปัญหาการอนุรักษ์ช้างป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าในตำบลพวาอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นประเด็นในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี